

Warszawa, 04.01.2020 r.

Prof. dr hab. Grzegorz Rydlewski
**Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytetu Warszawskiego**
00-927 Warszawa, ul. Nowy Świat 67

Opinia

**w przedmiocie spełniania przez przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe
oraz inne osiągnięcia dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś kryteriów określonych dla
postępowania habilitacyjnego w ustawie o stopniach naukowych i tytule
naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki**

1. Podstawa działania

Niniejsza opinia została przygotowana na podstawie decyzji Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 5 listopada 2019 r., o której niżej podpisany został poinformowany przez Dziekana Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego pismem z dnia 28 listopada 2019 r.

W kontekście zachodzących zmian ustawowych dotyczących stopni i tytułów naukowych, w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 ro., poz. 1669), uzasadnione jest wskazanie, że podstawą formalną niniejszej opinii są kryteria i procedury określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1789), w tym szczególnie w art. 16 ww. ustawy. W recenzji uwzględniono kryteria oceny określone przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego w rozporządzeniu z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 r. Nr 196, poz. 1165) oraz obligacje wynikające z rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261). Postępowanie toczy się w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji.

Przedmiotem opinii jest w szczególności, wskazana przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym (w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy), monografia autorska pt. *Hybrydyzacja demokracji lokalnej w państwach Europy Południowej (Francja, Hiszpania, Włochy)*, Elipsa Warszawa 2019, ss. 380. Niniejsza opinia uwzględnia także pozostały dorobek naukowo-badawczy, aktywność we współpracy międzynarodowej, dorobek dydaktyczny i popularyzatorski dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś, które zostały przedstawione w dokumentacji załączonej do zlecenia napisania tej recenzji.

Po analizie całości przedłożonej dokumentacji oceniam, że wniosek odpowiada pod względem formalnym wymaganiom określonym w przepisach prawa. Zauważyć należy, że Habilitantka w sposób wartościowy i syntetyczny przedstawiła w autoreferacie podstawowe wyniki swoich dociekań badawczych.

2. Opinia na temat sylwetki naukowej, dorobku naukowego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz aktywności we współpracy międzynarodowej Habilitantki

Dr Izolda Bokszczanin-Gołaś związana jest od czasu studiów z Uniwersytetem Warszawskim. Jest absolwentką studiów magisterskich w zakresie nauk politycznych w Instytucie Nauk Politycznych, na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Pracę magisterską na temat pozycji Rada Europy w systemie europejskiej integracji politycznej przygotowała w 1993 r. pod kierunkiem prof. dr hab. Eugeniusza Zielińskiego. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskała w 2002 r. na podstawie uchwały Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Podstawą w przewodzie była rozprawa doktorska pt. *Reforma instytucji politycznych Republiki Włoskiej w latach 90*. Promotorem był prof. dr hab. Eugeniusz Zieliński, a recenzentami: prof. dr hab. Jan Wawrzyniak i prof. UW dr hab. Grażyna Ulicka. Na podkreślenie zasługuje, że praca doktorska otrzymała wyróżnienie oraz uzyskała nagrodę Rektora Uniwersytetu Warszawskiego i została rekomendowana do druku.

Dr Izolda Bokszczanin-Gołaś jest też absolwentką studiów podyplomowych (MBA) w zakresie zarządzania europejskiego – *Diplôme Master de Management Industriel Européen, HEC-SGH*. Dyplom z wynikiem bardzo dobrym uzyskała w 1995 r. w ramach programu studiów francuskojęzycznych organizowanych przez Haute École Commerciale (Jouy-en-Josas, Paris), we współpracy ze Szkołą Główną Handlową, na podstawie obrony pracy

Amu

dyplomowej pt. *Les investissements étrangers en Pologne – cadre juridique et importance économique*.

Habilitantka jest doświadczonym nauczycielem akademickim i pracownikiem naukowym. Od 1994 do 2016 r., z dwoma przerwami wynikającymi z urlopów macierzyńskich, była zatrudniona w tym charakterze w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, najpierw w Zakładzie Systemów Politycznych INP, a po zmianach organizacyjnych w Zakładzie Nauk o Państwie i Administracji Publicznej. Po przerwie, w roku 2019 wygrała konkurs, w którym było kilku kandydatów i została zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Systemów Politycznych Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Ma również dodatkowe doświadczenia dydaktyczne uzyskane w czasie zatrudnienia w latach 2006–2013 na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Administracyjno-Społecznej w Warszawie.

Habilitantka przedstawiła w autoreferacie deklarację, zgodnie z którą w swojej pracy badawczej i publikacyjnej, w tym w okresie po uzyskaniu stopnia doktora, koncentrowała się na analizie zagadnień dotyczących przenikających się wzajemnie zagadnień ustrojowo-politycznych, w tym kształtu i funkcjonowania instytucji władzy wykonawczej, modernizacji mechanizmów rządzenia i rozwiązań ustrojowych, instytucji demokracji bezpośredniej oraz współczesnych systemów politycznych. Zadeklarowała też szczególne uwzględnienie w swojej pracy naukowej tematów dotyczących ustroju i instytucji publicznych Republiki Włoskiej. Dołączone do wniosku publikacje i tytuły referatów na konferencjach naukowych pokazują, że wskazane powyżej zainteresowania badawcze znalazły istotne potwierdzenie w dorobku naukowym Habilitantki, w tym dorobku powstałym już po uzyskaniu stopnia doktora.

Zakres przedmiotowy zainteresowań badawczych Kandydatki do stopnia doktora habilitowanego jednoznacznie wskazuje, że są to zainteresowania mieszczące się w ramach nauk o polityce i administracji, w tym w obszarze zagadnień dotyczących systemu władzy, szczególnie władzy wykonawczej, w państwach współczesnych oraz kształtu i funkcjonowania administracji publicznej w państwach europejskich. W istocie cały dorobek publikacyjny Kandydatki może być rozpatrywany w kontekście wniosku dotyczącego awansu w zakresie nauk o polityce i administracji. Na podkreślenie zasługuje, że Habilitantka przypisała w ujęciu merytorycznym w autoreferacie poszczególne swoje publikacje do

wskazanych zakresów przedmiotowych swoich badań. Wartościowe same w sobie są w tym przypadku syntetyczne konkluzje wyprowadzone z refleksji w zakresie kształtu i funkcjonowania instytucji władzy wykonawczej, modernizacji mechanizmów rządzenia, instytucji demokracji bezpośredniej oraz współczesnego systemu politycznego Włoch.

Analiza dorobku publikacyjnego Habilitantki w okresie od uzyskania stopnia doktora do wystąpienia z wnioskiem w sprawie przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego prowadzi do sformułowania następujących głównych wniosków.

Po pierwsze: jak wynika z przedstawionych do oceny publikacji, co już odnotowałem powyżej, zainteresowania badawcze Habilitantki skupiały się na zagadnieniach o charakterze politologicznym oraz uwzględniały podejście metodologiczne właściwe naukom o polityce, a tym samym spełniony jest warunek prowadzenia przez ubiegającą się o stopień doktora habilitowanego badań naukowych w zakresie nauk o polityce i administracji. Na uwagę zasługuje, że kandydatka do stopnia doktora habilitowanego prezentuje w swoim dorobku uporządkowane podejście metodologiczne właściwe nauce o polityce, co należy podkreślić w szczególności na tle publikacji licznych autorów-politologów, którzy penetrując problemy ustrojowo-polityczne zapominają o tym, że analizy sprowadzające się do rekonstrukcji modelu normatywnego nie powinny dominować w ich publikacjach. Wartościowe jest, że Habilitantka, podejmując problemy ważne z punktu widzenia zagadnień związanych z legitymizacją i wykonywaniem władzy publicznej, przyjmuje najczęściej podejście integrujące ujęcie systemowe i funkcjonalne oraz wykazuje zainteresowanie uwarunkowaniami ukształtowania i implementacji określonych rozwiązań ustrojowych.

Po drugie: Zainteresowania badawcze dr Izoldy Bokszezanin-Gołaś przekładały się na wartościowe publikacje w okresie po uzyskaniu stopnia doktora. Zwraca uwagę znaczna konsekwencja w zajmowaniu się w publikacjach problemami z obszaru głównych zainteresowań badawczych oraz dające o sobie znać pogłębianie refleksji w poszczególnych, poddanych analizie obszarach badawczych. Pod względem ilościowym wykaz publikacji Habilitantki jest przyzwoity, nawet jeśli uwzględni się fakt, że od uzyskania stopnia doktora upłynęło w Jej przypadku już kilkanaście lat. Z opublikowanych łącznie 62 prac (w tym 2 monografie autorskich, 3 monografie współautorskich, 47 rozdziałów w książkach oraz 10 artykułów w recenzowanych periodykach naukowych) większość ukazała się w okresie po uzyskaniu stopnia doktora. Wśród tych publikacji 3 były w języku angielskim i ukazały się poza Polską. Po zapoznaniu się z treścią większości z tych publikacji oceniam, że pod względem merytorycznym dorobek ten spełnia wymagania stosowane w ramach procedury

habilitacyjnej. Wśród publikacji na uwagę zasługuje ostatnie, całościowe, monograficzne opracowanie książkowe, wskazane jako osiągnięcie naukowe dla potrzeb postępowania habilitacyjnego, którego ocenę przedstawiam w dalszej części recenzji. Pozytywne oceny niektórych publikacji odnaleźć można w publikowanych recenzjach uznanych politologów. Poznawczo interesujące i wartościowe są prezentacje dotyczące pozycji rządów w poszczególnych państwach europejskich. Metodologicznie ważne są propozycje zawarte w tekście *Demokracja lokalna – próba konceptualizacji*.

Po trzecie: publikacje naukowe Habilitantki ukazywały się głównie w wydanych w kraju książkach. Zaznaczyć należy, że były one publikowane w wydawnictwa, które znalazły się – jako dające obecnie punkty – na listach MNiSzW. Równocześnie dostrzec trzeba, że zdecydowanie rzadziej były to publikacje w czasopiśmie naukowych. Jak sądzę, miało to, wraz ze śladową liczbą publikacji w języku obcym, swoje przełożenie na niższy poziom wskaźnika Indeksu Hirscha oraz deficyt cytowań uwzględnionych w bazie Web of Science. Nie ulega wątpliwości, że twórczość Habilitantki przekładała się przede wszystkim na efekty rejestrowane na polskim rynku wydawniczym i w polskim środowisku naukowym. W tej perspektywie można też mówić o udziale kandydatki do stopnia doktora habilitowanego w rozwoju nauk o polityce i administracji. Znalazło to wyraz m.in. w kilkudziesięciu cytowaniach zarejestrowanych w systemie *Google Scholar Citation* (sama Habilitantka wskazuje w dokumentacji na 42 cytowania, niżej podpisany w ramach własnej weryfikacji doszukał się 58 cytowań, które dotyczą 17 publikacji). Uwzględniając aktualnie obowiązujące standardy wartościowania publikacji naukowych, bez względu na dyskusyjność przyjętych w ich ramach kryteriów, rekomendować trzeba Habilitantce dokonanie zmian w swoich przyzwyczajeniach publikacyjnych i szersze uwzględnienie w przyszłych publikacjach periodyków naukowych o zasięgu zagranicznym. Jest to jak sądzę możliwe szczególnie jeśli uwzględni się znacząca aktywność Habilitantki w międzynarodowych kontaktach naukowych oraz Jej przygotowanie językowe.

Po czwarte: analiza, rozpatrywanych łącznie, publikacji Habilitantki powstałych po uzyskaniu stopnia doktora pozwala sformułować ocenę, że są to publikacje naukowe, które mają najczęściej oryginalne i wartościowe wnioski analityczne (szczególnie w obszarze refleksji na temat wyborów i demokracji lokalnej) oraz istotne walory poznawcze (szczególnie w przedmiocie przeglądowej prezentacji materii dotyczącej rządów w państwach europejskich). Z obowiązku recenzenta trzeba zauważyć zdarzające się w tych publikacjach powtórzenia, chociaż taka sytuacja wydaje się nieunikniona przy wyraźnym skoncentrowaniu zakresu przedmiotowego badań.

Po piąte: na tle całości publikacji, szukając obszaru tematycznego, w którym badania Habilitantki przynoszą nie tylko treści poznawczo wartościowe, ale i analitycznie istotne, wskazać można w pierwszej kolejności na zagadnienia dotyczące systemu ustrojowego, politycznego i administracyjnego Republiki Włoskiej, w tym zagadnień władzy lokalnej w tym państwie, a także, w dużej mierze, publikacje dotyczące demokracji lokalnej we Francji. Szczególnie w pierwszych z tych kwestii Habilitantka może być uznana na gruncie polskim za wyróżniającą się autorkę, zaś jej twórczość za wkład w rozwój nauk o polityce i administracji, tym bardziej, że w dorobku polskiej politologii problemy te nie są w wystarczającym stopniu obecne.

Kariera naukowo-dydaktyczna dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś związana jest przede wszystkim z Uniwersytetem Warszawskim. Habilitantka jest aktywna w dydaktyce w zakresie tematycznym wchodzącym w zakres nauk o polityce, w tym szczególnie w obszarze dotyczącym nauki: o państwie, współczesnych systemach politycznych, partiach i systemach partyjnych i demokracji partycypacyjnej. W trakcie aktywności zawodowej doskonaliła swoje umiejętności dydaktyczne, m.in. w ramach różnych zorganizowanych form kształcenia metodologicznego. Prowadziła seminaria dyplomowe w zakresie systemów politycznych państw Europy Południowej oraz problemów instytucji władzy publicznej we współczesnym państwie. Jak wynika z informacji zwartych w dokumentacji Habilitantka ma w swoim dorobku związanym z pracą ze studentami bycie promotorem 30 prac licencjackich oraz 2 prac magisterskich w UW. Była też promotorem i recenzentką licznych prac licencjackich i magisterskich na Wydziale Administracji Wyższej Szkole Administracyjno-Społecznej w Warszawie. Praca dydaktyczna Habilitantki znalazła bardzo dobre oceny w ramach uniwersyteckich mechanizmów ewaluacji dydaktyki.

Z obowiązku recenzenta odnotować trzeba, że Habilitantka nie pełniła funkcji promotora pomocniczego w przewodach doktorskich. Uczestniczyła natomiast w postępowaniu dotyczącym nostryfikacji dyplomu doktorskiego, w ramach którego przygotowała recenzję rozprawy doktorskiej.

Dr Izolda Bokszczanin-Gołaś prowadziła w okresie podlegającym ocenie badania naukowe. Uczestniczyła m.in. w projektach badawczych prowadzonych w ramach zespołowych badań statutowych na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Opolskim oraz w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym SGH. Na uwagę w przypadku bilansowania dorobku badawczego oraz oceny międzynarodowych kontaktów międzynarodowych

zasługuje fakt, że Habilitantka uczestniczyła, uzyskując rządowe stypendia i granty uczelniane, w realizacji projektów badawczych, które były prowadzone we Francji, Szwajcarii i w Republice Włoskiej. Wskazać w tym kontekście trzeba, połączone z zagranicznymi pobytami badawczymi, indywidualne projekty badawcze w: Instytucie Studiów Politycznych w Lyonie, Instytucie Studiów Politycznych w Lille, Instytucie Studiów Politycznych w Aix-en-Provence, Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Genewskiego, Instytucie Nauk Politycznych, Prawnych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu w Padwie.

W przedstawionej dokumentacji znajduje potwierdzenie fakt, że dr Izolda Bokszczanin-Gołaś ma istotny i stabilny udział w życiu naukowym. Była czynnym uczestnikiem licznych konferencji naukowych (w dokumentacji wskazano blisko 30 takich konferencji), na których wygłaszała referaty. Były to konferencje krajowe i międzynarodowe. Na uwagę zasługuje, że kilka z tych konferencji odbyło się w ośrodkach badawczych poza Polską. Tematy referatów przedstawianych na wspomnianych konferencjach miały ścisły związek z zagadnieniami mieszczącymi się w podstawowych zainteresowaniach badawczych oraz często wiązały się z tematem osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitantkę do oceny. Warto też zauważyć, że niejednokrotnie wystąpienia konferencyjne znajdowały wyraz w późniejszych publikacjach.

W przedstawionej dokumentacji nie ma informacji na temat odbycia przez Habilitantkę staży w krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich.

Działalność badawcza i publikacyjna Habilitantki została kilkakrotnie nagrodzona, w tym nagrodami Uniwersytetu Warszawskiego oraz nagrodą Rektora SGH.

Habilitantka może wykazać się aktywnością recenzyjną (w tym w systemie projektów badawczych OFS na zlecenie Departamentu Badań Naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz jako recenzentka wydawnicza PWN) oraz redakcyjną (*E-Politikon*).

Zauważyć należy, że dr Izolda Bokszczanin-Gołaś była aktywna w pracach organizacyjnych w Uniwersytecie Warszawskim. M.in. wchodziła przez kilka lat z wyboru w skład Rady Naukowej Instytutu Nauk Politycznych UW oraz Rady Wydziału. Brała udział w

pracach komisji kwalifikacyjnych ds. programu Erasmus Plus oraz w procedurach kwalifikacyjnych w języku włoskim z kandydatami na stypendia zagraniczne. Brała też udział w pracach komisji rekrutacyjnych w Instytucie Nauk Politycznych UW.

Odnotować należy, że Habilitantka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz *International Political Sciences Association* – IPSA i uczestniczy w pracach zespołów badawczych europejskiego konsorcjum nauk politycznych *European Consortium for Political Research* - ECPR.

Działalność popularyzatorska dr Izoldy Bokszezanin-Gołaś wiąże się przede wszystkim z aktywnością w Stowarzyszeniu Francja-Polska oraz z udziałem w pracy z maturzystami zainteresowanymi studiami w zakresie nauk o polityce, a także z aktywnością w roli komentatora w mediach tradycyjnych i elektronicznych.

Podsumowując uwagi szczegółowe zawarte w tym fragmencie opinii, stwierdzam, że Habilitantka w okresie po otrzymaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce wykazała się spełnieniem na wysokim poziomie wymagań ustawowych w zakresie aktywności naukowej, publikacyjnej i dydaktycznej w ramach nauk o polityce, a także ma dorobek popularyzatorski w zakresie nauk o polityce. Oceniam jednoznacznie, że w tych dziedzinach spełnione są w wymiarze formalnym i merytorycznym, wymagania awansu naukowego przewidziane w obowiązujących przepisach.

3. Opinia szczegółowa na temat przedstawionego do oceny osiągnięcia naukowego

Wskazane we wniosku osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym, tj. książka pt. *Hybrydyzacja demokracji lokalnej w państwach Europy Południowej (Francja, Hiszpania, Włochy)*, Elipsa Warszawa 2019, ss. 380, ma charakter autorskiej publikacji monograficznej. Publikacja ta stanowi merytoryczną całość i jest przedmiotowo powiązana ze swoim tytułem. Tytuł, który zawiera tezę merytoryczną, znalazł w pracy merytoryczne uzasadnienie. Cele naukowe zostały powiązane w recenzowanej pracy z weryfikacją wyraźnie określonych hipotez badawczych. Jasno zarysowano metodologię rozważań. Publikacja została zrecenzowana w ramach procesu wydawniczego przez osoby z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego, które legitymują się dużym autorytetem w środowisku politologów i znacznym doświadczeniem badawczym. Publikacja ta spełnia pod względem

merytorycznym oraz formalnym wymogi opracowania naukowego. W sposób oczywisty mieści się pod względem treści i sposobu ujęcia prezentowanej materii w zakresie problemowym nauk o polityce i administracji.

Wybór tematu publikacji oceniam pozytywnie. Zagadnienia podjęte w recenzowanej pracy stanowią realny problem teoretyczny i praktyczny. Nie są one w literaturze polskiej wystarczająco zbadane. Ustalenia badawcze Habilitantki mają swoje znaczenie dla aktualnie toczącej się debaty publicznej i praktyki politycznej dotyczącej demokracji lokalnej sytuowanej na tle sporów dotyczących granic i zasad współczesnego modelu artykulacji, agregacji i implementacji polityki w ujęciu wielopoziomowym, wielopodmiotowym i wielopasmowym, a także relacji między mechanizmami demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej. Jest tak tym bardziej, że w recenzowanej książce przedstawiono określone w jej tytule zagadnienia w sposób oryginalny i w dużej mierze – szczególnie w odniesieniu do wybranych przez Autorkę państw – całościowy.

Praca ma logiczny i przemyślany układ strukturalny. Składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów i zakończenia. Omówiono kolejno: kwestie ogólnoteoretyczne i metodologiczne demokracji lokalnej, uwarunkowania przyjętych w zakresie demokracji lokalnej rozwiązań w poszczególnych poddanych badaniu państwach (tj. Francji, Hiszpanii i Włoszech), relacje między demokracją lokalną a systemem samorządu terytorialnego w badanych krajach, obraz normatywny rozwiązań instytucjonalnych, perspektywę funkcjonalną tych rozwiązań oraz kontekst partycypacji obywatelskiej sytuacji występującej na szczeblu lokalnym w badanych krajach. Wartościowe i profesjonalne pod względem treściowym i warsztatowym są wstęp i zakończenie książki. Duży ładunek wypowiedzi i ustaleń teoretycznych daje rozdział pierwszy publikacji. Do dyskusji pozostaje, ale należy tu szanować wybór Autorki, czy lepsze efekty w porównaniach osiągnąć można przy pomocy odrębnego przedstawienia materii dotyczącej poszczególnych państw, czy też może te efekty mogą być lepsze w przypadku przyjęcia struktury rozważań przekrojowych w ujęciu problemowym.

Wartościowe jest szczególnie podjęcie próby prezentacji wewnętrznej dynamiki w zakresie demokracji lokalnej w badanych państwach. Właśnie dążenie do ukazania ścieżek zmian modernizacyjnych w zakresie badanego zagadnienia uważam za szczególnie istotne w tym projekcie badawczym i traktuję jako wkład do poznania naukowego. Mamy w tym przypadku nie tylko poznawczo interesujący opis określonych stanów i procesów, ale i – co

nadaje całej publikacji dodatkową wartość – propozycję wyjaśnienia zachodzących zmian i dających się zauważyć prawidłowości i tendencji. Bardzo ciekawe, do wykorzystania przez innych badaczy, są ustalenia badawcze poczynione w recenzowanej książce w sprawach relacji między demokracją deliberatywną, partycypacyjną i lokalną. Ważne treści przynosi rozdział poświęcony relacji między demokracją lokalną a systemem samorządu lokalnego, chociaż do dyskusji jest, czy w tej narracji nie jest zbyt duży udział rozumienia samorządu terytorialnego w stylu francuskim, tj. jako struktur administracyjnych odrębnych od administracji państwa, a nie w sposób równoważący aspekty administracyjne (w tym władcze) i wspólnotowe (partycypacyjne).

Rezultaty recenzowanej pracy oceniam w licznych obszarach jako bardzo interesujące. Widać w tym przypadku wpływ solidnych studiów dotyczących poszczególnych aspektów instytucjonalnych oraz pozainstytucjonalnych, w tym społecznych badanej materii. Widać wartościowe dążenie do poruszania się po terenie dobrze zbadanym i prezentowanym w publikacji także na poziomie empirycznym w sposób pogłębiony. Widać tu chęć stanowczego pozostania w centrum badanego problemu i dążenie do modelowego scharakteryzowania związanej z nim materii. W tym miejscu przydatne wydaje się podzielenie się moją opinią, że autor opracowania, który narzuci sobie bardzo wyraźnie określone granice swojej refleksji naukowej staje się nieraz uzależniony od przyjętej optyki merytorycznej spojrzenia w stopniu, który przekłada się na mniejsze zainteresowanie problematyką pogranicza zagadnienia. Do rozważenia jest, czy taka prawidłowość nie daje o sobie znać także w przypadku recenzowanej monografii, a w efekcie w stopniu mniejszym niż można się spodziewać myśląc o wariacie optymalnym, znalazło się w recenzowanej publikacji miejsce na odniesienia do występujących współcześnie w innych państwach (nawet tylko europejskich) różnych modeli demokracji lokalnej. Próbę zarysowania tych modeli podjęto w recenzowanej pracy (por. str. 36 i nast.), ale raczej bez zamysłu zbudowania jakiegoś klarownego katalogu kryteriów porównań między badanymi systemami w trzech państwach Europy a innymi państwami. To zaś powoduje, że nie jest do końca pewne, czy zarysowany w sposób bardzo ciekawy i merytoryczny przy pomocy kategorii hybrydowości model demokracji lokalnej w badanych państwach (str. 96 i nast.) to specyfika wyłącznie tych państw, a może to też odzwierciedlenie procesów dających o sobie znać także w innych państwach. Nie jest to zarzut, tylko podpowiedź, aby Autorka przemyślała, by w kolejnej publikacji bardziej wyraźnie zarysowała swoje stanowisko, czy hybrydyzacja, czyli „współwystępowanie elementów demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej (partycypacyjnej), z uwzględnieniem pewnych komponentów przypisywanych modelowi rynkowemu i sieciowemu” (por. str. 96) to

specyfika Francji, Hiszpanii i Włoch, czy też może rozwiązanie dające o sobie znać także w innych współczesnych państwach europejskich. Inaczej mówiąc, czy mamy tu cechę występującą, czy też cechę wyróżniającą. Rzecz ma się podobnie w sprawach opisanych przez Autorkę recenzowanej pracy jako system dwóch prędkości (między „modelem radykalnie awangardowym” i „modelem konserwującym klasyczne demokratyczne minimum”).

Bardzo wartościowe są dociekania badawcze prowadzone w recenzowanej książce w sprawach dotyczących uwarunkowań stanu demokracji lokalnej w analizowanych państwach. Uwzględniono słusznie uwarunkowania historyczne, ustrojowe, ekonomiczne i kulturowe, w tym społeczne. Te ostatnie są szczególnie ważne, w sytuacji, w której siłą demokracji lokalnej są nie tylko ramy normatywne, ale i dyspozycje wynikające z szeroko rozumianej kultury politycznej, która ma kluczowe znaczenie dla demokracji partycypacyjnej. Wykonując obowiązki recenzenta, który – by użyć trochę nadużywanego przez Habilitantkę określenia – ma obowiązek poszukiwania deficytów w ocenianej pracy oraz w ramach dyskusji naukowej można się zastanawiać, czy nie zasługiwały na równie wnikliwą analizę uwarunkowania wynikające z takich procesów jak globalizacja, integracja ponadnarodowa (szczególnie standardy Rady Europy i rozwiązania Unii Europejskiej), czy też następstwa kształtowania się nowego modelu społeczności sieciowej w kontekście nowych, elektronicznych form kontaktów międzyludzkich.

Oceniam, że bibliografia zamieszczona w publikacji wskazanej jako osiągnięcie naukowe w procedurze habilitacyjnej jest bardzo bogata, dobrze dobrana, obejmuje liczne pozycje źródłowe oraz analityczne, potwierdza dobrą orientację Autorki w literaturze przedmiotu.

Oceniam też, książka jest napisana w sposób przejrzysty. Język pracy nie nasuwa większych uwag krytycznych. Sądzę jednak, że książka zasługiwała na bardziej staranną korektę.

Podsumowując uwagi szczegółowe zawarte w tej części opinii chcę podkreślić, że znaczną wartością wskazanej jako osiągnięcie naukowe książki jest to, że – jak przystało na pracę naukową – dostarcza ona dużą dawkę wiedzy, propozycji ujęć teoretycznych i metodologicznych, ale i tematów do dyskusji. Jednoznacznie stwierdzam, że publikacja ta zasługuje na potraktowanie jako osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym i stanowi świadectwo przygotowania Autorki do samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

4. Ocena końcowa

Po rozważeniu wszystkich przedstawionych wyżej okoliczności, oceniam iż:

- Habilitantka w okresie po otrzymaniu stopnia doktora nauk humanistycznych wykazała się aktywnością naukową, publikacyjną i dydaktyczną w ramach nauk o polityce na poziomie, który uznać należy za spełniający wymagania ustawowe, a także miała istotny dorobek popularyzatorski oraz uczestniczy w naukowych kontaktach międzynarodowych;

- przedstawione przez Habilitantkę osiągnięcie badawcze w istotny sposób pogłębia wiedzę na temat uwarunkowań, charakteru i dynamiki demokracji lokalnej w poddanych badaniu państwach Europy i – jak oceniam – może być uznane za wymagany przez ustawę wkład w rozwój nauk o polityce i administracji.

W podsumowaniu swojej opinii stwierdzam, że wniosek w sprawie awansu naukowego jest w przypadku Habilitantki merytorycznie uzasadniony. Dr Izolda Bokszczanin-Gołaś spełniła wymagania ustawowe dotyczące stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji, a tym samym, wniosek w sprawie nadania Jej takiego stopnia jednoznacznie popieram.

Grzegorz Rydlewski

